

Stručný obsah

O autorech	17
Poděkování	18
Předmluva	19
1 Úvod do problematiky softwarového práva	21
2 Definice softwaru, práva k softwaru, licence, databáze	29
3 Softwarové pirátství, způsoby ochrany softwaru, autorskoprávní a trestněprávní následky	59
4 Zaměstnanci v IT firmě a vývoj softwaru	73
5 Smluvní vztahy v IT – co je na nich zvláštního?	115
6 Distribuce softwaru	131
7 Ochrana obchodního tajemství a důvěrných informací, smlouva o mlčenlivosti	143
8 Smlouva o analýze v IT	153
9 Smlouva o vývoji a implementaci softwaru	163
10 Servis a údržba softwaru	221
11 Outsourcing IT, SLA, ASP, Cloud Computing a SaaS	243
12 Vybrané aspekty krabicového softwaru	273
Závěrem	281
Přílohy	
A Vybraná ustanovení právních předpisů	283
B Informační zdroje	329

Obsah

O autorech	17
Poděkování	18
Předmluva	19

KAPITOLA 1

Úvod do problematiky softwarového práva	21
Právo informačních technologií	21
Softwarové právo	22
Internetové právo	23
Proč je softwarové právo u nás stále v začátcích	24
Právní předpisy softwarového práva	25
Právní předpisy ČR	26
Právní předpisy EU	26
Metodiky	26
ČSN normy	27

KAPITOLA 2

Definice softwaru, práva k softwaru, licence, databáze	29
Software a počítačový program	29
Kategorie softwaru	30
Vztah aplikačního softwaru, hardwaru a systémového softwaru	31
Ochrana softwaru z pohledu autorského zákona	32
Předmět ochrany v rámci vývoje softwaru	33
Konceptní materiály k softwaru	34
Ochrana softwaru	34
Další chráněné prvky softwaru	34
Jak je to se zahraničním softwarem	35

Práva k softwaru a jejich omezení	36
Kdo je autorem softwaru	37
Osobnostní autorská práva k softwaru	37
Majetková autorská práva k softwaru	38
Omezení autorských práv	39
Patentovatelnost softwaru	41
Licence a licenční smlouva	41
Pojem licence	41
Výhradní a nevýhradní licence	42
Omezení rozsahu licence	43
Kategorie softwaru dle obsahu licence	44
Základní obsahové náležitosti licenční smlouvy	46
Ostatní obsahové náležitosti licenční smlouvy	48
Povinnost využít výhradní licenci a právo na odstoupení	50
Uzavření licenční smlouvy	51
Zánik licence a licenční smlouvy	51
Dispozice s licencí	52
Poskytnutí podlicence (sublicence)	52
Postoupení licence	54
Zástava licence	55
Databáze a zvláštní práva k databázi	55
Pojem databáze	55
Zvláštní práva k databázi	56

KAPITOLA 3

Softwarové pirátství, způsoby ochrany softwaru, autorskoprávní a trestněprávní následky

Softwarové pirátství	59
Nelegální software a nelegální užití softwaru	59
Prokázání legálnosti softwaru	61
Proč mít legální software	62
Odpovědnost za softwarové pirátství	62
Kdo odpovídá za nelegální užití softwaru	62
Ochrana softwaru, autorskoprávní odpovědnost a následky	64
Aktivní legitimace – oprávněný (žalobce)	65
Pasivní legitimace – povinný (žalovaný)	65
Autorskoprávní nároky	66
Soudní řízení	68

Trestněprávní odpovědnost	69
Podmínky trestní odpovědnosti	69
Trestné činy související se softwarem	69
Trestněprávní judikatura	71
KAPITOLA 4	
Zaměstnanci v IT firmě a vývoj softwaru	73
Specifická úprava pracovněprávních dokumentů v IT firmě	73
Důvody zvláštní úpravy v IT firmě	74
Druhy pracovněprávních dokumentů	75
Zásadní otázky při tvorbě pracovněprávní dokumentace	77
Vymezení druhu práce	77
Krizová situace a její řešení	79
Ochrana obchodního tajemství a důvěrných informací ve firmě	80
Vadné znění úpravy mlčenlivosti	81
Doporučené znění úpravy mlčenlivosti	81
Porušení mlčenlivosti, obrana a právní nároky	83
Monitoring práce zaměstnanců IT firmy	84
Způsoby kontroly zaměstnanců	85
Kontrola firemní pošty zaměstnanců	86
Dovolené a zakázané způsoby kontroly zaměstnanců	86
Sankce při neoprávněné kontrole a při nedovoleném přístupu	87
Softwarové pirátství v IT firmě	88
Právní úprava stavu softwarové legálnosti	89
Zákaz konkurence u zaměstnanců	90
Projevy nekalé činnosti zaměstnanců	90
Konkurenční doložka	91
Prevence nekalé činnosti	92
Právní nároky u nekalé činnosti	94
První reakce u nekalé činnosti	94
Judikatura	95
Software jako zaměstnanecké dílo	96
Podmínky pro vznik zaměstnaneckého díla	97
Práva zaměstnavatele k softwaru jako zaměstnaneckému dílu	98
Práva zaměstnance k softwaru jako zaměstnaneckému dílu	99
Zánik či smrt zaměstnavatele a zaměstnanecké dílo	100
Doporučená textace pracovní či jiné smlouvy	100
Následky vadné textace smluv	101

Software jako kolektivní dílo	102
Kolektivní dílo na objednávku	103
Doporučená textace pracovní či jiné smlouvy	103
Následky vadné textace smluv	103
Software jako spoluautorské dílo	104
Práva a povinnosti spoluautorů softwaru	104
Software na objednávku – programátoři-živnostníci, IT firma	106
Co znamená software na objednávku	106
Software na objednávku vytvořený autorem	107
Software na objednávku vytvořený IT firmou	107
Varianty vývoje softwaru na objednávku	108
Smluvní zajištění softwaru bez právních vad	112

KAPITOLA 5

Smluvní vztahy v IT – co je na nich zvláštního? 115

Obchodní a občanský zákoník	115
Kdy se užije občanský a kdy obchodní zákoník	115
Dispozitivnost obchodního zákoníku	116
Formy smlouvy, její předmět, smluvní typy	116
Forma smlouvy – právního úkonu	116
Smluvní typy	117
Předmět smlouvy	117
Proč věnovat smlouvám v IT zvláštní pozornost	118
Smlouvy nepojmenované, analogie v právu	119
Právní jistota smluvních stran	121
Zásady správného uzavírání smluv	121
Smlouvy „šité na míru“	121
Týmová příprava smluv	123
Jednota a integrita smlouvy	123
Vymezení účelu a cíle smlouvy	125
Jednotlivé fáze vývoje a užívání softwaru	127
Fáze vývoje a užívání softwaru	127
Smlouvy uzavírané v průběhu vývoje a užívání softwaru	129

KAPITOLA 6

Distribuce softwaru	131
Typické varianty distribuce softwaru	131
Smlouva o distribuci softwaru	136
Smluvní typ a předmět smlouvy	137
Práva k duševnímu vlastnictví	139
Exkluzivita, odměna	139
Další obsahové náležitosti smlouvy o distribuci softwaru	140

KAPITOLA 7

Ochrana obchodního tajemství a důvěrných informací, smlouva o mlčenlivosti	143
Obchodní tajemství a důvěrné informace	143
Obchodní tajemství	144
Ochrana obchodního tajemství	145
Důvěrné informace	146
Smlouva o mlčenlivosti	147
Obsah smlouvy o mlčenlivosti	148

KAPITOLA 8

Smlouva o analýze v IT	153
Účel a cíle smlouvy o analýze	153
Zjištění stávajícího stavu IT infrastruktury objednatele	154
Zjištění úrovně využití stávajícího softwaru objednatele	154
Zjištění požadavků a potřeb objednatele – systémová či předimplementační analýza	154
Návrh softwarového řešení	156
Implementační projekt – projektový plán	156
Účel analýzy	156
Obsah smlouvy o analýze	157
Smluvní typ při analytické činnosti	157
Obsahové náležitosti smlouvy o analýze	158

KAPITOLA 9

Smlouva o vývoji a implementaci softwaru	163
Jaký smluvní typ použít	163
Smluvní typ u zhotovení softwaru	163
Smluvní typ u implementace softwaru	164
Rámcové smlouvy	165
Úvodní ustanovení, vymezení účelu a cílů smlouvy	168
Předmět smlouvy	170
Negativní vymezení předmětu smlouvy	172
Doba a místo plnění	172
Upřesnění předmětu smlouvy během projektu	172
Změna smlouvy	173
Dodání hardwaru a softwaru třetích osob	174
Dodání hardwaru	175
Software zhotovitele	176
Software třetích osob	177
Projektové řízení	178
Co by měla úprava projektového řízení zahrnovat	178
Méně je někdy více	180
Změnové řízení (Change Management)	182
Školení a dokumentace	183
Školení	183
Dokumentace, návody	185
Předání a převzetí softwaru	186
Dodání a předání softwaru	186
Akceptační řízení a akceptační testy	187
Formální požadavky akceptačního řízení	188
Provedení akceptačních testů bez účasti objednatele	189
Co je to prodlení	190
Následky prodlení zhotovitele	190
Následky prodlení objednatele	191
Předání zdrojových kódů softwaru	192
Úschova zdrojových kódů neboli escrow	193
Součinnost objednatele	194
Právní úprava součinnosti	195
Následky porušení povinnosti součinnosti	196
Cenová ujednání	198
Cena	198
Zvýšení či snížení sjednané ceny	199

Vady a odpovědnost za vady	199
Pojem vada, vadné plnění	200
Co všechno je vadou softwaru	200
Vady zjevné a vady skryté, zkušební provoz	201
Prohlídka při převzetí softwaru	202
Vady faktické a vady právní	202
Nároky z prodlení a nároky z vad	203
Záruka za jakost	204
Vady v IT – zvláštní kategorie?	204
Jak doložit sjednané vlastnosti softwaru	205
Typické oblasti faktických vad softwaru	206
Zahraniční judikatura ohledně vad softwaru	206
Výluky z odpovědnosti za vady	210
Vady právní	210
Úprava odpovědnosti za vady ve smlouvě	211
Vztah mezi smlouvou o zhotovení a implementaci softwaru a servisní smlouvou	212
Odpovědnost za škodu	213
Vyloučení odpovědnosti za škodu dle zákona	213
Limitace náhrady škody	215
Ukončení smlouvy	216
Splnění závazku	217
Odstoupení a podstatné porušení smlouvy	217
Vypořádání stran při ukončení smlouvy	218

 KAPITOLA 10

Servis a údržba softwaru	221
Základní pojmy a účel servisu a údržby softwaru	221
Incidenty a vady	222
Účel servisní smlouvy	223
Základní vymezení servisních služeb	224
Customizace a změnové řízení	226
Povaha služby subscription (maintenance)	226
Obsahové náležitosti servisní smlouvy	228
Specifikace servisní činnosti	229
Forma servisní činnosti	230
Kategorizace vad/incidentů	230
Oznamování vad	233
Reakční doba a doba odstranění vady	234

Odstranění vady – vyřešení incidentu	235
Odpovědnost za škodu a sankce	236
SLA	237
Součinnost	238
Doba trvání smlouvy a způsoby jejího ukončení	238
Odstoupení od smlouvy	239
Výpověď smlouvy	240
Vypořádání při ukončení servisní smlouvy	240
Může objednatel nárokovat uzavření servisní smlouvy?	
Může ji poskytovatel vypovědět?	241

KAPITOLA 11

Outsourcing IT, SLA, ASP, Cloud Computing a SaaS	243
Outsourcing IT	243
Vymezení pojmu, výhody outsourcingu	243
Inominátní smlouvy	244
SLA aneb smlouva o garantované úrovni služeb	245
Dostupnost	245
Předmět smlouvy (SLA)	247
Způsob určení úrovně dostupnosti	248
Projektové řízení a změnové řízení	250
Cenová ujednání, bonusy, malusy	253
Ukončení smlouvy a co bude „den poté“	253
Další obsahové náležitosti SLA	254
Model ASP	255
Smluvní typ v případě ASP	255
Autorská práva v případě ASP	256
Předmět smlouvy ASP	257
Další obsahové náležitosti smluv v modelu ASP	257
Ukončení smlouvy a co bude „den poté“	258
Cloud Computing a SaaS	258
Výhody Cloud Computingu	258
Kategorie Cloud Computingu	259
Jak právně uchopit Cloud Computing?	261
Model SaaS	261
Předmět smlouvy SaaS	262
Data a zálohování dat	264
Mezinárodní prvek	265

Odpovědnost za škodu	266
Ukončení smlouvy – co bude „den poté“?	266
Osobní údaje v globalizovaných sítích informačních technologií	267
Základní pojmy předpisů na ochranu osobních údajů	267
Proaktivní povinnosti smluvních stran	268
Regulace předávání osobních údajů do zahraničí	270
Doporučení pro smluvní úpravu osobních údajů	271
KAPITOLA 12	
Vybrané aspekty krabicového softwaru	273
Pojem krabicový software a smluvní typ	273
Kupní smlouva s licenčním ujednáním	274
Licenční smlouva	274
Princip vyčerpání autorských práv	274
Co je to princip vyčerpání	275
Užije se princip vyčerpání autorských práv i na software?	275
Hranice principu vyčerpání autorských práv	277
Prodej softwaru z druhé ruky	278
Zahraniční rozhodnutí soudů o prodeji použitého softwaru	279
Závěrem	281
PŘÍLOHA A	
Vybraná ustanovení právních předpisů	283
PŘÍLOHA B	
Informační zdroje	329
Rejstřík	335

„Právo, a stejně tak jeho výklad, má sloužit praxi, nikoliv naopak.“

O autorech

JUDr. Lukáš Jansa je společníkem a advokátem advokátní kanceláře Jansa, Mokrý, Otevřel & partneři. Publikoval celou řadu odborných textů na téma softwarové a internetové právo v časopisu IT Systems nebo na stránkách www.pravoit.cz. Během svého působení na právnické fakultě v Olomouci inicioval vznik samostatného předmětu „Právo informačních technologií“. Přednáší na odborných konferencích a seminářích právní problematiku softwaru a Internetu. Ve své praxi se věnuje převážně právu informačních technologií a obchodnímu právu. Patří k předním specialistům softwarového práva u nás.

Mgr. Petr Otevřel je společníkem a advokátem advokátní kanceláře Jansa, Mokrý, Otevřel & partneři a je předním odborníkem v oblasti práva informačních technologií. Je autorem několika desítek článků na téma softwarové právo v odborných časopisech a na specializovaných internetových portálech. Prezentuje zejména problematiku smluv v IT na konferencích a seminářích. V advokátní kanceláři má na starosti zejména klientelu z oblasti informačních technologií.

Poděkování

V této souvislosti děkujeme všem, kteří byli nápomocni v rámci připomínkování textu, zvláště pak Petru Hulmákovi ze společnosti DEFINITY Systems, s.r.o., Miroslavu Haichelovi a Danielu Lefendovi ze společnosti IT Integrator, s.r.o., Jiřímu Čeřovskému ze společnosti D3Soft, s.r.o., Robertu Lukešovi a Karlu Nekužovi ze společnosti STORMWARE, s.r.o., Marku Kučerovi ze společnost K2 Atmitec, s.r.o., Antonínu Mrkvovi ze společnosti ORBIT s.r.o., a rovněž všem ostatním klientům z oblasti informačních technologií a také klientům v pozici zákazníků IT firem. Jen díky spolupráci s nimi jsme získali cenné zkušenosti, bez nichž by tato kniha vůbec nevznikla.

Předmluva

Vývoj softwarového práva je v našich podmínkách teprve na začátku. I tato neutěšená situace nás vedla k tomu, že jsme se odvážili tento stav posunout alespoň o kousek dál. Naší snahou není postihnout všechny možné situace, které oblast softwarového práva nabízí, ale spíše zodpovědět praktické právní otázky IT firem, které podnikají v oblasti vývoje a implementace softwaru. Zajímají nás témata ochrany softwaru, jeho vývoje, distribuce, systémové analýzy a licence.

Velkou část pozornosti věnujeme zejména smlouvě o implementaci, servisní smlouvě, ochraně důvěrných informací a také outsourcingu v informačních technologiích. Okrajově zmíníme také problematiku krabicového softwaru. Jsme si vědomi také toho, že mnozí kolegové právníci nám vyčtou málo „právního textu“, ale tomu se záměrně vyhýbáme a v záhlaví úvodu uvedená věta je pro nás vodítkem při volbě jazyka této knihy (což je pro právníky opravdu velmi těžké).

Obdobně opouštíme potřebu zbytečně teoretizovat na úkor praktického významu textu. Bohužel uchopit a podat nepravnikům co nejsrozumitelněji velmi složitá témata softwarového práva (např. autorskoprávní pojetí softwaru, odpovědnost za vady atd.) je téměř nadlidský úkol. Přesto se o to alespoň pokoušíme.

Tato publikace je určena především lidem z IT firem (od manažerů po programátory), zákazníkům IT firem, kteří mají v úmyslu implementovat software, a v neposlední řadě našim kolegům z řad právníků (podnikových, advokátů atd.). IT firmám chceme ukázat, na co si dát ve smlouvách pozor, jaká jsou největší právní rizika a jaké hrozí následky, když je podceněna kvalitní právní úprava. Tato upozornění doplňujeme doporučenou textací vybraných ustanovení a příklady z praxe.

Zároveň z vlastní zkušenosti upozorňujeme, že i námi uváděné příklady smluvních ujednání nelze bez dalšího užívat. V oblasti softwarového práva jsou smluvní podmínky vždy individuální, nelze proto přejímat obecné vzorové smlouvy. Každý obchodní vztah v oblasti informačních technologií má svá specifika, což je dáno unikátností každého softwaru, jeho účelem i předpoklady řádného fungování. Významnou roli hrají také požadavky zákazníka a jeho IT infrastruktura. Již samotná vyjednávání těchto typů smluv jsou otázkou spíše několika týdnů než dnů, nebo dokonce hodin. Navíc příklady námi doporučených ustanovení nemusí být vždy zcela úplné s ohledem na rozsah této publikace, resp. know-how autorů.

Právníkům se budeme snažit objasnit celou řadu pojmů a situací, s nimiž se lze v informačních technologiích setkat. Záměrně jsme nezvolili úvodní definici pojmů, ale snažíme se je vysvětlit postupně v textu knihy v jejich kontextu.

I přes právní složitost problematiky spojené se softwarem věříme, že kniha bude pro všechny její čtenáře podnětná a bude přínosem v oblasti softwarového práva u nás.

V Ostravě 31. 1. 2011

Lukáš Jansa a Petr Otevřel

Dostává se vám do ruky publikace, která doposud na českém odborném trhu scházela. Odborníci z řad manažerů IT firem, ale i těch firem, které si nechávají implementovat software, se často v reálném životě setkávají se softwarovými smlouvami, které jsou formulovány velmi složitě a zejména nedůsledně. Orientace v daných právních vztazích je i pro odborníky z oboru IT problematická. Autoři se proto snažili za přispění nás všech, kteří jsme text knihy připomínkovali, přinést jasný přehled nejběžnějších problémů, které řeší naši klienti – jak na straně dodavatele softwaru, tak na straně zákazníka.

Tato kniha je proto jedinečným návodem pro pochopení tvorby smluvní dokumentace při vývoji a implementaci softwarových řešení. Obsahem je řada právních i neprávních pohledů na věc a kapitoly jsou logicky seřazeny tak, aby vztah práva a IT byl snáze pochopitelný.

Oproti jiným právním publikacím, které jsou určeny spíše právníkům a pro laiky jsou dost nesrozumitelné, oceňujeme i jazyk, který autoři použili. Zvláště cenná jsou doporučení týkající se formulací klíčových ustanovení smluv nebo postupu při jejich tvorbě. Autoři také upozorňují na kritické situace či smluvní nedostatky a na slabá místa na obou stranách smluvního vztahu.

Knihu považujeme za unikátní mezi právními publikacemi, a jsme proto rádi, že jsme mohli stát jako odborníci z IT u jejího zrodu. Věříme, že může svým čtenářům ušetřit čas a peníze a bude užitečným průvodcem všech klíčových osob pohybujících se v informačních technologiích.

Daniel Lefenda, jednatel společnosti IT Integrator, s.r.o.